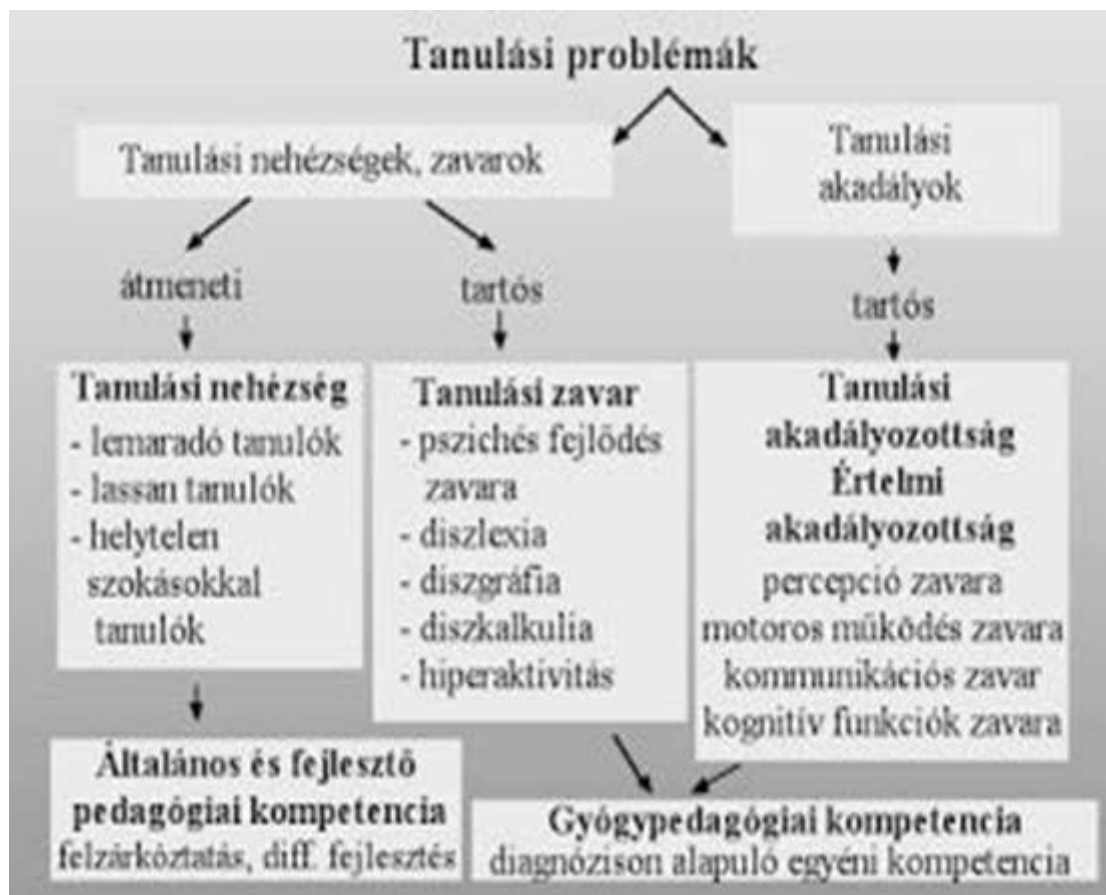

Tisztelettel Köszöntöm a Kedves Olvasót!

MARADJUNK OTTHON!

„A tehetséges gyermekeknek mást és másképpen kell tanítani, kreativitásuk, személyiségük egészének fejlesztését célozva.” Herskovits Mária

Tanulási nehézségek, felismerésük, segítség

A tanulási zavar fogalma:

tanulási zavarnak röviden összefoglalva azt a jelenséget nevezhetjük, amikor egy gyerek normális, átlagos oktatási körülmények között nem tud megtanulni írni, olvasni vagy számolni, ha ezeken a területeken iskolai teljesítménye jelentősen elmarad az intelligencia szintje alapján elvárható teljesítménytől.

Nem a gyermek eszével, szorgalmával van baj, hanem az íráshoz, olvasáshoz, számoláshoz szükséges alapfunkciók egyikének-másikának fejletlensége okoz nehézséget. Az iskoláskort elérve, egyes készségek még nem jutottak a szükséges szintre. A jelenség hátterében sok,

egymásra épülő ok húzódik meg. A születés előtti, alatti vagy utáni, és kisgyermekkorai betegségek, sérülések a leggyakoribb és legismertebb kiváltó tényező ezek közül.

Lehetnek egyéb traumák vagy biokémiai, genetikai eltérések a háttérben, melyek nyomán kialakult apró, csak működésben megmutatkozó idegrendszeri zavar jelentkezik. Az írás, olvasás, számolás a különböző képességek és készségek együttműködését kívánja. A szemmozgás és a kéz finommozgásának összehangolása csak egyik, bár igen fontos része a teljesítménynek. A gyermeknek többek között össze kell egyeztetni a hang akusztikus képét a hang beszédmotoros emlékképével és a betű vagy szám vizuális képével is, mozgási képet kell alkotnia, és kezének finom mozdulataival megjeleníteni mindezen működések eredményeképpen a betűket, szavakat, mondatokat, számtani műveleteket. Bármely ponton fellépő nehézség az egész teljesítményt bizonytalanná teheti.

Egyre szélesebb körben ismert, hogy megfelelő fejlesztéssel korrigálható a probléma, és nem kell a gyermeknek évekig elhúzódó iskolai nehézségekkel küzdenie. Legtöbbször az óvodában, iskolában vagy a családban is lehetőség lenne a részképesség kiesések, elmaradások felismerésére és megfelelő fejlesztéssel történő korrigálására, ha a pedagógusok rendelkeznének a szükséges ismeretekkel. Az óvodákban és iskolákban dolgozó szakemberek képesek diagnosztizálni és megfelelő terápiával csökkenteni, illetve megszüntetni a tüneteket, megelőzni a tanulási rendellenességeket, és nem kell minden esetben fejlesztőpedagógushoz, logopédushoz vagy pszichológushoz fordulni.

A megfelelő ismeretekhez tartozik az is, hogy tudjuk, meddig ér kompetenciánk. Súlyosabb tünetekkel, elmaradásokkal mindenképpen érdemes specialistához küldeni a gyermeket.

A tanulási zavarok tünetei

A tanulási zavarok tünetei két fő csoportba sorolhatóak: teljesítmény- és viselkedésbeli jellegzetességeket különíthetünk el.

A **tanulási nehézségekkel küzdő gyermek** figyelmetlen, könnyen elterelhető, munkái rendetlenek, rajzai csúnyák, összerendezetlen, ügyetlen a mozgása. Teljesítménye ingadozó. A **viselkedésbeli tünetek** nagyrészt másodlagosan, a teljesítménydeficit nyomán fejlődnek ki. A sok kudarc, meg-nem-felelés, a környezet felől érkező negatív értékelés az amúgy is nyughatatlan, szétszórt gyermeket agresszívvá teheti. Más esetben szorongóvá, visszahúzódnóvá válhat, tétova és bizonytalan lesz.

Igen gyakori tünet az egyensúlyérzékelés zavara és a bizonytalan testséma. A gyermek mozgása összerendezetlen, ügyetlen. Nem tud felmérni alapvető térbeli távolságokat, viszonyokat.

Bonyolultabb mozgásformációkat nem képes pontosan végrehajtani. Gyakorta megbotlik, elesik. A koncentrációs képesség gyengesége kisgyerekkorban a mozgás terén jól megfigyelhető.

Nem tájékozódik megfelelően a saját testén. Nem tudja, milyen az, ha a bal lábát keresztbe teszi a jobb lába fölött, milyen a karkulcsolás. Hátát nem tudja homorítani-domborítani, stb. Gyakori a kézfej nem megfelelő tartása, a szabálytalan ceruzafogás.

Nagyon fontos tünet a téri orientáció zavara. A téri tájékozódásban a saját test a kiinduló pont, a gyermek saját térbeli helyzetének tudatosítása teszi lehetővé a fent-lent, jobb-bal irányok megkülönböztetését. Amennyiben ebben zavar keletkezik, nem csak az olvasásban és írásban léphetnek fel problémák, hanem a számolási műveletek is nehézségekbe ütközhetnek. A tünetek jelentkezhetnek akár a balról jobbra való írás folyamatosságában, akár az iránytartásban, sorvezetésben, betűk számok, műveletek felcserélésében.

A nagy és finommozgás koordinációjának zavara, vagy fejletlensége feltűnik általában már az óvodás korban. A finommozgások fejlődésének egyik legdöntőbb szakasza a 6 éves kor körüli időszak. A gyerekeknél változó, hogy ez a fejlődés milyen ütemben halad. Sokszor csak az első iskolai év végére alakul ki a helyes ceruzatartás. Sokuk görcsösen tartja az íróeszközt, nehézséget jelent számukra az egy sorban való maradás, a megfelelő vonalvezetés. Percepciók zavarként társul a motoros deficitekhez az alak felismerési zavar, térbeli relációk helyes felismerésének nehézsége.

Mutatkozhat gyenge ritmusérzék, gyakori az amuzikalitás, a nyelv alapvető ritmusát, zeneiségét nem érzékeli a gyermek, s ez a szótagolásnál, elválasztásnál jelentkezhet problémaként.

Előfordulhat a rossz beszédhang megkülönböztető képesség. Ez összefüggésben van a hallási figyelem fejletlenségével, a hanganalízálás gyengeségével. Ez alapjául szolgálhat a zöngés-zöngétlen hangok nem megfelelő differenciálásának.

Kialakulatlan oldaliság - testséma és térorientációs zavar.

A gyermek nem tudja követni a mozgásokra vonatkozó utasításokat, még akkor sem, ha bemutatják neki - testséma, térorientációs zavar, elmaradás a nagymozgások szintjében.

Figyelmetlenség - belső rendezetlenség, az egymásutániság felfogásának nehézsége, elterelhetőség, összefüggésben lehet az egyensúlyrendszer gyengeségével.

Rossz ceruzafogás – testséma zavar, finommozgási nehézségek.

Kusza rajzok, elmaradott rajzsint, a rajzolás elutasítása - térorientációs zavarok, a finommozgás fejletlensége.

Néhány alkalmazás, gyakorlat

Testséma

Mozgásutánzás (karemelés, lábemelés, fejkörzés, csuklókörzés, lábfejkörzés, cicahát-kutyahát, törökülés)

Mutasson a kéredezett testrésze a gyermek (fej, kéz, láb, szem orr, fül, nyak, homlok, ál, csukló, könyök, hónalj, váll, térd, boka, ujjak megnevezése)

Mutassa meg a testrészeket társán, játék mackón.

Kezesség

Ujj és karkeresztezés - a domináns ujj illetve kéz van felül.

Gyufaszedés időre egy kézzel - a domináns kézzel többet tud gyűjteni.

Villanykapcsoló, kilincs használata - a domináns kezét használja.

Tárgyak átvétele - a domináns kezét használja.

Térorientáció

Utastás szerint különböző téri irányokban mozog a gyermek (előre, hátra, jobbra, balra, fel, le).

Utastás szerint környezeti tárgyakkal való viszonylatban is elvégzi a mozgásokat (elé, mögé, fölé, alá, tőle jobbra illetve balra, valamik közé, valamin túl).

Koncentrációs képesség

Fél lábon állás idejét mérjük nyitott, majd csukott szemmel (1 percnél nem kell tovább állnia).

Szavakat vagy számokat mondunk, és egy adott szónál vagy számnál jeleznie kell.

Nagybetűs mesekönyvben pl. az "s" ("kígyóbetűket") megmutatjuk, és megkérjük, hogy nézze végig az oldalt, és keresse ki a "s" betűket.

Finommozgás

Gyöngyöt fűz, és mérjük tíz szem felfűzésének időtartamát.

Egyre szűkebb csíkok között kell a gyermeknek ceruzájával végigmenni (3, 2, 1, 0.5, cm)

Rajzoljon karikát, négyzetet, széket, embert (ez utóbbi a testséma szintjéről is sokat mondhat).

Ritmusérzék

Egyszerű ritmusokat tapsolunk, amit a gyermek megismétel (tá-tá-ti-ti-ti, ti-ti-tá-tá-tá, stb.).

Artikuláció

Kevésbé ismert, hosszú szavakat kell a gyermeknek megismételnie (pl. találékonyság, irgalmatlan, megszelídíthetetlen, társaságkedvelő, rezonancia).

Sorbarendezés

Mozgássor megisméltése.

Számsort mondunk lassan, és a gyermek ugyanolyan sorrendben megismélti.

A tanulási zavarok felismerésénél kell szólni két speciális esetről. Az azonosítási munka egyik nehézsége, hogy a szociokulturálisan hátrányos helyzetű gyerekek a tanulási zavar tüneteit mutatják gyakran, pedig nehézségeiket általában a kulturális elmaradottság okozza. Természetesen gyakran jár együtt a tanulási zavar alacsony szociokulturális háttérrel, de a kettőt meg kell különböztetni. Az alacsony színvonalú családból érkező gyermek olvasási problémái, nyelvi nehézségei szókinchiánynak, a környezet alacsony nyelvi kultúrájának következménye. Ezeknek, az áldiszlexiás gyerekeknek a fejlesztése elsősorban verbális képességeik fejlesztéséből áll. Segíthet az azonosításban a gyermekek fűzetének és munkájának elemzése. A "valódi" tanulási rendellenességeket mutató gyerekek munkáját jellegzetes és következetes hibázások jellemzik.

Megelőzés

Az egyik legfontosabb eleme a tanulási zavarok megelőzésének a felolvasás. Már kiscsecsemőkorban énekeljünk, verseljünk a gyermeknek. A nyelv zeneiségét, ritmusát egész kicsi korban felfogja, és ez segíti nyelvi készségeinek fejlődését. A verseket, énekeket kétéves kortól kezdve kiegészíthetjük rövid történetek, mesék. Az esti lefekvés előtti felolvasás nemcsak a gyermek fejlesztését szolgálja, de kellemesebbé teszi az elalvás előtti időszakot, ami egyébként meglehetősen zaklatott lehet (vacsora, rendrakás, tisztálkodás, öltözködés, ágyazás, stb.). Az óvodában is jól kihasználható mesélésre a délutáni alvás előtti időszak. A mindennapra legalább egy mese mind a családban, mind az oktatási intézményben (tehát az iskola első éveiben is) szabály kellene, hogy legyen.

FONTOS

Az ingerszegény környezet is szerepet játszik a tünetegyüttes kifejlődésében.

Fontos, hogy minél korábban felfigyeljen a környezet a gyermek esetleges részképességbeli elmaradásaira.

A tanulási rendellenességeket legtöbbször részképesség kiesések, egyes területeken történt fejlődésbeli elmaradások okozzák. Sok esetben valóban csak megkésett fejlődésről van szó, de gyakran igazi deficit áll az olvasás, írás, helyesírás vagy számolás terén mutatott gyenge teljesítmény mögött.

A tanulási zavarok kialakulásának megelőzésében kulcsfontosságú a széleskörű mozgásfejlesztés.

Sok kifejezetten fejlesztő játékot is játsszon a gyermek. A népi és gyerekjátékok legtöbbször a testséma kialakulását, a térorientáció fejlődését elősegítő elemeket tartalmaz ("Kint a bárány bent a farkas", "Erre csörög a dió,...", "Hol szólsz, kispajtás?", stb.).

A társas- és kártyajátékok mellett, hogy nagy élvezetet jelentenek, nemcsak a gyermek társas készségét, logikáját növelik, de kezeinek finommozgása, az irányok megismerése, megtapasztalása által szenzomotoros képességeire is fejlesztően hatnak, és így áttételesen az írás, olvasás és számolás elsajátításában segítenek.

„Ha nem hibázol folyton, az annak a jele, hogy nem hozol létre semmi újat.” Woody Allen

Gondolataikat továbbra is várom!

Elérhetőség: pszichogalgaheviz.2020@gmail.com

Vigyázzunk magunkra és a hozzánk közelállókra!

Folytatjuk!